

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Prenaglo je šel» pravi s svojim mirnim, prevdarnim, hladnim glasom. «Če jih daja sedaj ubiti, vzameva s tem zadnjo nado plemstvu in ga po silil suneva v najskrajnejši odpor. Če jih pa pustiva pri življenju, lahko še zadržujeva njihov upor, dokler ne bodo že v naprej oslabiljeni, needni, mlidva pa dovolj močna, da vzdrživa in zmaga. Zato ne ubijte sedaj Vendoma in Barbona, Richelieu, ampak ju dajte vreči v zatvor. Evo, to je treba zahtevati od kralja. Dajte mu razumeti, da ima Vendome sedaj razne stvari v glavi in da zlasti sanja o svoji veliki bodočnosti, odkar se je oženil z dedinjo Penthievra. Kar pa se tiče velikega pripora, se Ludvik itak boji tega intriganta in ga sovraži. Zato bo radevolje podpisal vse, kar boste zahtevali. Razven tega pa je treba pokazati nekaj krvi, sedaj po Fleuryju. Vzemite Boutevilla. Njegova nepremišljena predznost na Kraljevskem trgu vam ga daje v roke. In to še ni vse. Ano Avstrijsko smo zadeli a tem, da je udarjena kneginja Conde z Ornamovo aretacijo. Sedaj dajva kraljici drugi sunek, hujši od prvega, s tem, da udariva vojvodinjo de Chevreuse.»

«Ona si je ohranila življenje, vsaj za sedaj,» odgovarja Richelieu, «ker sem dal takšno obljubo.»

«Obljuba? To ni nikakršen razlog! odgovori pater Jožef strogo. »Kdor gospodari svetu, sme prelomiti svojo besedo. Mi se ne smemo ustaviti pred vestjo, niti se ne smemo ustavljati na svoji poti zaradi takšnih pomislekov. Kar se tiče vojvodinje de Chevreuse, jo je za sedaj treba poštediti iz raznih drugih razlogov, ne pa zaradi dane obljube. toda poštediti le njeno življenje in imetje, in vkljub temu jo je treba zadeti še strašnejše.»

«Kako?»

In pozorno posluša kardinal strašno dialektiko Sive eminence ter začuti globok respekt in skoraj strah pred tem suhljatim starcem, mezlím, negibnim, neizprosnim, doslednim, ki bi ga — fizično — lahko prevrnil vsak pihljaj vetra, in ki vendar daje takšne smrtonosne ukaze s hladnim glasom kakor da je izrekel kaj vsakdanjega.

«Kako?» vpraša Siva eminence oponašaje Rdečo. «Kneginja de Conde ni ljubila svojega ljubimca in vendar jo je aretacija Ornana preplašila. Ona je naša. Kedar pa boste predali krvniku oboževanega ljubimca vojvodinje de Chevreuse?»

«Chalais!» krične Richelieu.

«Seveda, onega, ki bi bil moral prvi ndariti po vas v Fleuryju. Hajd, končajva to manjše delo, predno se lotiva večjega. Nam so potrebna mesta, katera je Henrik IV. dal svojim prija-

teljem Hugonotom. Potrebujemo krotko plemstvo, Francijo na kolenih pred nami. Šele potem smemo misliti na to, da ponižamo Španijo, Nizozemsko, Nemčijo, in vspostavimo cesarstvo Karla Velikega, in to bo delo veliko, ki bo presegalo vsa druga in ustvarilo dobo resno in sijajno, na katero bo gledala svoječasno zgodovina z največjim spoštovanjem. In iz te dobe se bosta videli samo dve postavi, papeževa in Richelieuova ...»

«In vi?» vpraša Richelieu podjarmljen. «Vi, moj učitelj, moj dobrotnik? Povejte, kakšno bo vaše mesto v zgodovini?»

Pater Jožef se nasmehlja in odgovori:

«O ... jaz ostanem, kar sem. Časti-prior kapucinov in spovednik njegove eminence kardinala Richelieu.»

Sledi trenutek molčanja, trenutek, ko se oba moža bavita le z bodočnostjo in si jo slika vsakateri na svoj način.

Potem se zopet ogasi kardinal:

«Vohunska poročila mi pravijo, da se je vojvodinja podala proti Bloisu, v Fleuryju pa se je ustavila samo nekaj hipov. In v Blois se podajajo tudi vsi drugi zarotniki.»

«Cesta v Blois ... pravi pater Jožef, »je cesta v Nantes. Nantes je ključ do Bretnje. Treba je prispeti torej pred njimi ali vsaj ob istem času, če nočete, da bo Cezar vzdignil celo Bretnjo proti nam. Treba je, da se kralj odloči za to demonstracijo in da se sam osebno poda v Nantes.»

«Res!» pritrdi kardinal zamišljen. «In zelo blizu Nantesa je La Rochelle. Jutri bom govoril s kraljem.»

Še enkrat premolkne oba moža v svojem razgovoru, čigar posledice so se pokazale zares v zgodovini. In to pot se iznova oglašal pater Jožef:

«Kar se vojvodinje tiče, je ni treba izgubiti izpred oči. Preprečite jej na vsak način, da bi se združila s Chalaisom ali Vendomom. V to svrhu pa potrebujemo posebno prevejanega vohuna in pa takšnega, kateremu je treba tudi mnogo odpustiti. Na primer Rascasse.»

«Ta je ušel.»

«Jaz sem ga videl v Longjumeau pred dvema dnevnoma. Druzega vohuna sem poslal za njim. Zadnje vesti o njem so, da so ga moji ljudje obkolili na trgu, pa da jim je vendarle ušel. Prav sijajno je potegnil stražnike, ki so ga že skoraj imeli v pesteh. Sedaj je zbežal v drugo zavetje, namreč k mojstru borenja Trencavelu.»

«Pa?» vpraša Richelieu.

«Pa? Jutri pošljem ponj.»

«Kako? Trencavel je torej v sporazumu z našimi vohuni?»

«Trencavel je osamljen,» pravi pater Jožef in zmigne z rameni. «Tega moža je treba čimprej prijeti. On je pravčasno opozoril Gastona, Vendoma in njune sotrudnike. On vam bo tudi iz-

trgal Annals de Lespara iz rok, ne dvomite o tem ...»

«Saint-Priac mi mora to dekle priversti.»

«Naj se torej požuri, požuri, pravim! Morda se moramo nje bolj bati kakor vseh drugih skupaj ... Morda je ta Trencavel tisto zrnco, ki bo ustavilo veliko kolese in ves vaš polet do solnca ...»

Prilodni dan je res Richelieu imel svoj veliki zgodovinski razgovor s kraljem Ludvikom XIII. Kmalu po tem razgovoru se je najprej po Louvru in potem po vsem mestu raznesla vest, da pojde kralj na potovanje. Dvor je ves vzradoščen. Ta radost postane vsesplošna, ko se izve, da se je kralj odločil, da bo potoval v največjem spremstvu. Z njim oddeta na pot po vsem, kar se čuje z dvora, dva eskadrona dragoncev, dve kompaniji pehote in dvatisoč Svčarjev, dvatisoč plemičev na konjih in dvanajst topov ... To potovanje je že skoraj sijajna, dvorska in pa tudi ... vojaška ekspedicija, koje svrha pa je še zagonetna in nejasna. Odkl toliko ugibanja. In vsi dvorski in vojaški plemiči se pripravijo, kakor da bo treba iti morda tudi v boj ...

Po dolgi krizi besnosti in obupa se je Louvigny pomiril. Tačas se je že znočilo; in najprej vpraša Louvigny strežaja, koliko je ura.

«Polnoč!» Louvigny se prime za čelo. «Vkljub temu je potrebno, da odidem takoj h kardinalu. Moje obleko! Ko je Louvigny preoblečen, nekako otrpne. Toda kmalu premaga svojo slabost, in hladni nočni zrak ga nekoliko osveži. Naglo zdirja proti kardinalovemu dvorcu in kmalu je prijavljen. Nekoliko popreje je bil odšel pater Jožef.

Včasih ni nič nemogoče. Louvigny je dosegel, kar se doleži ob tej uri ni čisto posrečilo drugim, da ga je namreč kardinal takoj sprejel. Bilo je ob poltrem zjutraj! Louvigny je ves izpremenjen. Kakor počast, ali kakor kakšen drugi, ne več on. Oba moža se spogledata in se že tudi razumeta.

«Monsinjur,» pravi Louvigny hripavo, »izpustili ste Chalaisa iz rok!»

«Res je!» prizna Richelieu, ki se dela, kakor da ne zapazi grozečega glasu govorečee počasti, ... »toda baš sem vas hotel dati poklicati, ker sem računal na vas ...»

«Da ga primem? Zaradi tega sem se prigrasil!» odgovarja Louvigny brezobzirno. «Od vohuna do birača je samo en korak. Jaz ga hočem storiti ...»

«Dobro! Odpotujte takoj! Chalais je na poti proti Bloisu, kamor se je pravkar podala tudi vojvodinja de Chevreuse in drugi zarotniki. Hočete spremstva?»

«Ne! Samo ukaz, s katerim morem skozi vrata.»

«Evo!» pravi Richelieu in podpiše nek papir.

Vse to je bilo govoreno z malo besedami.

«Vzemite vendar nekaj stražnikov!» pravi še Richelieu.

«Sam hočem biti!» odgovarja počast.

«Torej počakajte!» In Richelieu naglo napiše:

«V imenu kralja. Gospod de Louvigny bo prijel gospoda Henrika Talleyranda, grofa de Chalaisa, v katerikoli kraju in ob katerikoli uri, kjerkoli ga dobi. Vsi častniki kateregakoli oddelka se mu morajo pokoriti, biti mu pri roki ter poslušni in izvršiti vsako tozadevno povelje gospoda de Louvignya, v svrhu, da pospešijo in podpro izvršitev te aretacije.»

Louvigny zgane list in ga vtakne v žep, ne da bi ga bil prečital. Richelieu ga začudeno pogleda in vpraša: «Imate novca? Vzemite ta-le mošnjček! ... Vrnite mi ta znesek, ko bo delo opravljeno!» doda še iz obzira do moža, ki je samo za las oddaljen od blaznosti.

Toda Louvigny ni več reflektiral na takšne obzire. In res tudi baš ni imel beliča pri sebi. Pozabil je bil na to! Zato vzame sedaj mošnjček, v njem je petsto zlatih pistol, ter se obrne brez pozdrava.

«Konja za gospoda Louvignya! Najboljšega!» krične kardinal strežaju.

Nekaj minut pozneje je vse pripravljeno. Richelieu bi rad še obodril Louvignya in mu pravi: «Pokžite torej, gospod, in pomislite, da ste izvrševalec kraljeve pravice!»

«Gospod,» odgovori Louvigny, »mene vodi sovraštvo in to zadostuje.»

Ter odide. Četr ure pozneje je že izven pariškega obzidja. Chalais ni imel niti pol dneva poti pred njim. Louvigny predirja skozi Longjumeau,

ne da bi se ustavil. Proti jutru je že v Etampesu.

Rascasse je bil pobegnil pred birči, ki so ga iskali, v Trencavelovo nekdanje stanovanje. Ko je prišel pred vrata, je Corignan I. naježene dlake pričel najpreje renčati in takoj nato še lajati. Vznemirjen je Rascasse pazil na to ponašanje svojega čuvaja, ko se naenkrat odpro hišna vrata in se pokaže na pragu dolgotrajna suhljata postava, ki dviga lešerbo v trak in govori pridigarško:

«Mirni meščani torej ne morejo, najti spanca, ne da bi jih motili razni nebodijihtraba ponoči z razbijanjem in lajanjem! Sedaj je ura spanja, mislim ... Nunc est dormendum!»

«Začuden pogleda Rascasse tega ogorčenega »mirnega meščana«, ki je tako čudovito blečen, v žensko spodnje krilo in janko!

«Corignan!» klikne na to. «Kar vedno Corignan!»

«Rascasse?» zarenči Corignan. —

«Vedno ta prokleti Rascasse!»

Iz ozadja pa pride slaboten glasek, kakor nežen glas žene, ki pravi:

«Corignan ... dragi Corignan ... pazite vendar, sedaj hodijo okrog razni lopovi, in to najbrže niti ni pravi Ra ...»

Praktična, poštna šivilja

ki bi bila tudi

opora gospodinji

dobi stalno službo v dobri hiši

Ponudbe pod »Stalen dom za

zvestobo» na upravo »Jutra«.

PALMA
Kaučuk potpetnike
in potplate

Prednosti!

Ceneje
in
znatno
trajnije
nego od kože!
Varstvo
proti vlagi
i mrazu!

PLAKATIRANJE

v Ljubljani, Beogradu,
Zagrebu ter vseh osta-
lih krajih Jugoslavije
in inozemstvu

OSKRBI

ALOMA COMPANY

ANONČNA IN REKLAMNA DRUŽBA Z O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 3

BEOGRAD PODRUŽNICA
SREMSKA UL. 9

INSERIRANJE

v vseh časopisih, revijah,
koledarjih v Jugoslaviji
in inozemstvu
po originalnih cenah

Naročajte dnevnik „Jutro“!

S francosko

CABLE

vozijo vsi poznavalci auto pneumatike.

Zakaj? Ker se vozi z njo najsigurneje in stane na kilometer najceneje. Zahtevajte cenik!

Stock Jugo-Auto d.d. Dunajska cesta 36

JAMSKI LES

smrekov ali jelkov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsako množino franko vagon kranjskih postaj:

Šentjanški premogovnik. Krmelj - Dolenjsko.

Kosta VUKAŠINOVIĆ, Ljubljana

palača Ljubljanske kreditne banke (Dunajska cesta)

priporočam svojo ogromno zalogo najmodernejših damskih, moških in otroških čevljev.

ZA BIRMANCE

so došli ravno kar čevlji v vseh barvah!

Novo! **SANDALE** Novo!

dvakrat šivane, z dvojnim podplatom, prvovrsten izdelek!

Največja izbira vsakovrstnih usnatih izdelkov!

Cene primerne! Oglejte si izložbe!

